

Примљено: 7. 11. 2024.

Бр. јед. Број Предлог Градите

Образац Д2

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

НИВ ФАКУЛТЕТА

ИЗВЕШТАЈ О НАУЧНОЈ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног Лукић Славољуб Александра
родитеља и име
Датум и место рођења 16.8.1988, Јагодина, Република Србија

Основне студије

Универзитет Универзитет у Крагујевцу
Факултет Филолошко-уметнички факултет
Студијски програм Српски језик и књижевност
Звање Дипломирани филолог
Година уписа 2007.
Година завршетка 2011.
Просечна оцена 9,09

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет Универзитет у Крагујевцу
Факултет Филолошко-уметнички факултет
Студијски програм Српски језик и књижевност
Звање Мастер филолог
Година уписа 2011.
Година завршетка 2012.
Просечна оцена 9,14
Научна област Лексикологија српског језика
Наслов завршног рада Територијално раслојена лексика у роману *Петријин венац* Драгослава Михаиловића

Докторске студије

Универзитет Универзитет у Нишу
Факултет Филозофски факултет
Студијски програм Филологија
Година уписа 2013.
Остварен број ЕСПБ бодова 120
Просечна оцена 9,29

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	Александра Лукић: „Софиолошки мотиви и мотиви стварања у старој српској књижевности тринаестог века“, у: <i>Philologia Mediana</i> , XVII/17 (2025); рад прихваћен за објављивање У раду се разматрају софиолошки мотиви и мотиви стварања у српској књижевности тринаестог века. При анализи ових мотива ослања се на постојеће теоријске постулате и практичне примере тумачења корпуса. Рад је тежио ка томе да укаже на неодвојивост ових	M51

двају мотива, односно на потребу да се софиолошки мотиви и мотиви стварања посматрају удружено, будући да божанска премудрост на концу јесте предуслов за сваку врсту плодносног стварања. Такође, неизоставни поглед на стару српску књижевност јесте и њен подразумевани дијалог са књижевним наслеђем, те се интертекстуалност свакако намеће као један од главних приступа при анализи корпуса. Анализом лексике и синтаксе којом се писци старе српске књижевности служе такође се уочава на који начин се тражени мотиви лексички испољавају и синтаксички конституишу, те какву све семантику у себи похрањују. Теолошки приступ Божијој Премудрости особито расветљава књижевну анализу ових мотива. У складу са почетном хипотезом, закључак о неодвојивости ових двају мотива поткрепљен је детаљним увидом у корпус.

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

2

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

3

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

4

Кратак опис садржине (до 100 речи)

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

5

Кратак опис садржине (до 100 речи)

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 5 радова, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ

Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације

ДА

НЕ

Обраћање

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА

Име и презиме, звање

Јелена Младеновић, доцент

Ужа научна област за коју је изабран у звање

Српска и компаративна књижевност

Датум избора

Установа у којој је запослен

Филозофски факултет у Нишу

Е-пошта

Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	Младеновић, Јелена. „Рана поезија Бранка Миљковића: песник којег (не) познајемо”, <i>Књижевна историја</i> , год. 52, бр. 172 (2020), стр. 47–65, УДК 821.163.41.09-1 Миљковић Б., https://doi.org/10.18485/kis.2020.52.172.4 ISSN 0350-6428	M24
2	Младеновић, Јелена. „Песнички свет Новице Тадића у огледалу <i>Малдорорових певања</i> ”, <i>Зборник Матице српске за књижевност и језик</i> , књ. 69, св. 1 (2021), стр. 243–260. УДК 821.163.41-14.09 Tadić N., https://doi.org/10.18485/ms_zmskij.2021.69.1.12 ISSN 0543-1220	M24
3	Младеновић, Јелена. „Сусрет стваралачких имагинација Јеронима Боша и Новице Тадића”. <i>Наслеђе</i> , год. 18, бр. 50 (2021), стр. 405–422. УДК 821.163.41-14.09 Tadić N. 75.071.1:929 Bosch	M24

H. 821.163.41:75(492)"14/15" DOI [10.46793/NasKg2150.405M](https://doi.org/10.46793/NasKg2150.405M). ISSN 1820-1768

- 4 Младеновић, Јелена. *Од ђаволовог друга до тајног монаха: карневал и религија у поезији Новице Тадића*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2022. ISBN - 978-86-80596-20-4 М42
- 5 Младеновић, Јелена. „Религијско и митско *Дивно чудо* Миодрага Павловића”, *Црквене студије*, год. 14, бр. 14, 2017, стр. 531–542 УДК 821.163.41.09, ISSN 1820-2446 М24

Менторства у последње три године			
Р. бр.	Име и презиме докторанда, тема докторске дисертације, факултет/универзитет	Датум именов.	Датум одбране
1.	/		
2.			
3.			
4.			

Ментор испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета ДА НЕ

Образложење

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Предлог наслова теме **Фантастика у књижевности старог Дубровника**

Научно поље **Друштвено-хуманистичке науке**

Научна област **Филологија**

Ужа научна област **Српска и компаративна књижевност**

Научна дисциплина **Књижевност**

1. Предмет научног истраживања (до 800 речи)

Предмет истраживања биће присуство фантастичних бића и догађаја у књижевности старог Дубровника, односно, најпре разматрање саме могућности фантастике у књижевности старог Дубровника у односу на могућа тумачења са аспекта психологије или религије, као и испитивања граница фантастика : стилистика, а потом и њено класификовање у односу према жанровима у којима се јавља, појавама и мотивима којима се испољава, као и степену њихове присутности у конкретним књижевним делима.

Истраживање ће се кретати у смеру доказивања постојања фантастике у књижевности старог Дубровника, као и њене суштинске улоге у стилском и идејном обликовању књижевног дела. Такође, циљ овог истраживања биће и конкретизација жанровског одређења фантастичне књижевности у односу на теоријске поставке о фантастици само као књижевном средству, као и разматрање везаности неких фантастичних мотива за одређени конкретни жанр или манир писања. Појава натприродних, чудних, чудесних, фантастичних и нестварних бића или догађаја у ренесансној и барокној књижевности старог Дубровника индицира о упоредном постојању културних феномена различитог порекла и трајања и обликовању различитих схема мишљења, које би, такође, требало класификовати и одредити. Плејаду фантастичних бића (Пилигрин, безглави људи, змајеви, кентаури, сатири, химере, киклопи, гиганти, канибали и остали) у стваралаштву Мавра Ветрановића, Марина Држића (Дуги Нос у комедији *Дундо Мароје*, вила у *Новели од Станца*, Јеђупка у комедији *Трипче де Утолче*, сатир у *Скупу*), у делима Гундлића, Сасина, Палмотића (вештице, Луцифер, Грдан) и осталих стваралаца, требало би класификовати према различитим критеријумима (критеријум порекла - у контексту књижевно-културне традиције, генезе настанка бића - у контексту колективне психологије и карактерологије Дубровчана, функционални критеријум, односно сврсисходност појаве нестварних бића, алегорички моменат, односно политичке или друштвене алузије). Фантастични мотиви биће доведени у везу са психолошким мотивима, те ће бити посматрано колико су фантастична бића отелотворење људског ума и размишљања, како колективног, архетипског и заснованог на традицији, тако и индивидуалног и личног, заснованог на личном искуству. Такође, истраживање ће се базирати на могућности тумачења фантастике у светлу откривања менталитета и

антрополошке визууре старог Дубровника.

Истраживању ће се прићи са теоријског разматрања могућности постојања фантастике као жанра или само као стилског средства и поступка, а потом покушати да се теоријске поставке теоретичара фантастике у књижевности (Цветан Тодоров, Сава Дамјанов, Дејан Ајдачић, Радован Вучковић, Бранимир Донат и остали) примене на књижевност старог Дубровника. При тумачењу фантастичних бића у дубровачкој књижевности користиће се и теорије психоанализе (Сигмунд Фројд, Карл Густв Јунг, Жак Лакан, Владета Јеротић), како би се разграничили домени фантастике и психологије, односно размотрило њихово међусобно преплитање. Такође, истраживање ће покушати да обједини досадашња тумачења и теорије дубровачке књижевности, позивајући се на теоретичаре који су се њоме бавили (Милорад Павић, Злата Бојовић, Павле Поповић, Мирослав Пантић, Ирена Арсић, Дуња Фалишевац) и теорије о фантастици у књижевности, те тежити ка томе да одреди присуство фантастике у дубровачкој књижевности, њену улогу и значај у истој.

Као могућност разрешења фантастике послужиће и родне теорије, теорије феминизма и теорије идентитета, имаголошке теорије (Џудит Батлер, Најал Луси, Давор Дукић), а поредиће се и механизми деловања фантастике са смехотворним принципима, при чему ћемо се ослањати на теорије и истраживања Анрија Бергсона, Ханса Роберта Јуса, Николаја Хартмана, Луиђија Пирандела, Михаила Бахтина, Горана Максимовића, Игорa Перишића и осталих теоретичара смеха.

Примарни оквирни радни корпус на којем ће се анализирати удео фантастике у књижевности старог Дубровника чиниће дело Илије Цријевића, Мавра Ветрановића (на пример, песма *Орлача риђанка Котору говори проностик* и драме *Посветилиште Абрамово*, *Сузана чиста*, *Од порода Језусова*, *Ускрснуће Исукрстово*, *Приказање како браћа продаше Јозефа*, митолошке еклоге и драме *Орфео*, *Историја од Дијане*, *Ловац и вила*), дела Марина Држића (комедије *Дундо Мароје*, *Новела од Станца*, *Трипче де Утолче*, *Аркулин*, *Плакир*, *Тирена*, *Џухо Крпета*, митолошка еклога *Венера и Адон*), *Јеђупка* Андрије Чубрановића, *Разбоји од Турака* Антуна Сасина, Гундулићева остварења као што су *Осман* и драме *Прозепина уграбљена од Плутона*, *Аријадна*, *Дијана*, *Армида*, *Јеђупка* Хорација Мажибрадића, *Павлимир* и остала дела Јунија Палмотића, као и сва остала дела која у својој мотивској структури похрањују фантастичне мотиве. Такође, тежња је да се примарном радном корпусу придруже и рукописна или штампана дела похрањена у рукописним заоставштинама, породичним и властелинским фондовима архивске грађе која се баштини у Државном архиву у Дубровнику, као и извесна дела која се налазе на граници књижевности и књижевности у ширем смислу (дела Руђера Бошковића, на пример), а пажња би се обраћала и на класични период и књижевност на латинском језику (Ђуро Ферих), као и на поједина дела дубровачке књижевности деветнаестог века, у контексту компарације и изналажења извесних паралела са старијом дубровачком књижевношћу.

2. Усклађеност проблематике са коришћеном литературом (до 200 речи)

О фантастици у књижевности говорио је Цветан Тодоров, поимајући фантастику кроз услов у равни рецепције - као врсту читања различитог од алегоријског и поетског и установио поделу фантастике на четири жанра. Сава Дамјанов фантастично одређује као немиметично, подразумевајући притом класично (платоновско) поимање мимезиса. Дамјанов сагледава фантастику у структури књижевног дела, разматрајући у којој је мери фантастични моменат заступљен у делу. У студији *Границе мимезиса, границе фантастике – друкчија бића у књижевности старог Дубровника* Дуња Фалишевац повезује фантастику са психичким процесима ликова и покушава да фантастична бића посматра из антрополошке визууре, повезујући их са паганским наслеђем Дубровчана, док у студији *Елементи гротескног и фантастичног у Ветрановићеву „Пилигрину“* ауторка акценат ставља на алијенисање фантастике од античке митологије и хришћанске религије. Злата Бојовић успутно помиње елементе фантастике у делима Ветрановића, Палмотића и Цријевића. Фрањо Швелец дотиче се уплива фантастике у религију у Ветрановићевој драми *Од порода Језусова*. Мирослав Пантић о фантастици као средству осликавања реалности говори у контексту Држићевог опуса.

Фантастични елементи у делима књижевности старог Дубровника (особито догађаји, али и бића) недовољно су исцрпени (само две студије Д. Фалишевац посебно посвећене овој теми), превасходно у контексту њиховог дубљег тумачења и сагледавања кроз савремене књижевне теорије, а у контексту у којем су настајали.

3. Циљеви научног истраживања (до 500 речи)

Циљеви истраживања:

1. Сагледавање елемената фантастике у књижевности старог Дубровника и могућности њене класификације унутар анализираног корпуса
2. Уочавање функције фантастичних момената у оквиру књижевности старог Дубровника – естетске, стилистичке, антрополошке, имаголошке и остале службе фантастике
3. Могућност сагледавања елемената фантастике у књижевности старог Дубровника у релацији са хришћанско-митолошком религиозном традицијом и кроз призму савремених књижевних теорија, у првом реду теорија психоанализе, али и родних теорија и теорија идентитета

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања (до 200 речи)

Већ примарном анализом корпуса уочава се велики уплив фантастичних елемената у књижевност старог Дубровника. Овакво стање мора бити мотивисано извесним функционалним узроком – фантастика је, могуће, идеално средство представе свега што се миметичком књижевношћу не представља, из подозрености. Она би могла представљати простор слободе и ширине могућности за изражавање онога што је најреалније, најстварније, а ово истраживање ће поћи управо од ове претпоставке и настојати да је докаже или оповргне. У вези са контекстом у којем настаје књижевност која ће бити предмет проучавања, фантастика је плодносно тло за анализу јер ће додатно осветлити историјско-културолошки моменат старог Дубровника и дати још један, другачији поглед на значај и вредност књижевности старог Дубровника, њену аутентичност и обавезујући статус у српској књижевној традицији и култури.

5. Примењене научне методе (до 300 речи)

Истраживање материјала за настанак докторске дисертације подразумева коришћење посебних научних метода: методе студирања (анализе и упоређивања) и методе прикупљања. Процесу израде докторске дисертације претходиће истраживачки рад у Државном архиву у Дубровнику, које би се требало тицати прегледања и упознавања са рукописном и штампаном грађом властелинских и породичних (званично према архивском попису DADU:обитељских) фондова и рукописних заоставштина. Након прикупљених података истаживање се наставља неизбежном методом студирања која се односи на пут научног истраживања који карактерише проучавање релевантне научне литературе – научних студија, монографија, зборника, радова (примарне и секундарне литературе). Основно методолошко и теоријско утемељење рада ослониће се на научна достигнућа новог историзма и културолошки усмерених проучавања, чије се основне поставке формулишу у оквирима постструктурализма, али и у ранијим периодима.

Предложена тема се

ДА

НЕ

прихвата неизмењена

Конечан наслов теме

докторске дисертације

ФАНТАСТИКА У КЊИЖЕВНОСТИ СТАРОГ ДУБРОВНИКА

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Иако најзначајнија дела писаца старе дубровачке књижевности проучавамо готово век и по, одређене теме остају неистражене или, услед нових теорија најразличитијих области друштвених наука, добијају на значају, ради комплекснијих сагледавања. Питање фантастике у књижевности старог Дубровника, поред бројних теоријских могућности исказаних у анализи дела у савременој, али и у старијим књижевностима, недовољно је заступљено у данашњој рагузологији. Тиме тема *Фантастика у књижевности старог Дубровника* има несумњиво оправдање: могућност сагледавања света специфичног урбаног подручја Дубровника из најразличитијих углова кроз периоде хуманизма, ренесансе и барока, што анализи дела великих писаца Дубровника придодаје врло плоносан аспект посматрања, као обележје савременог стања књижевне науке.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке НСВ о именовању Комисије 8/18-01-007/24-011

Датум именовања Комисије 26. септембар 2024. године

Р. бр. Име и презиме, звање

Потпис

Др Невена Варница, ванредни професор	председник
1. Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности (Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду (Установа у којој је запослен)
Др Јелена Младеновић, доцент	члан
2. Српска и компаративна књижевност (Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)
Др Ирена Арсић, редовни професор	члан
3. Српска и компаративна књижевност (Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)

Н. Варница

Јелена Младеновић

Датум и место:

6. новембар 2024. године, Ниш